

BALLERUP

FORÆLDRE SOM SAMARBEJDSPARTNERE 0-18 ÅR

INDHOLD

Forældre som samarbejdspartnere

3	Faktabox – historie
5	En fælles opgave for professionelle og forældre
5	Værdier for udvikling af samarbejdet mellem professionelle og forældre
6	Professionelle og forældre skaber fællesskaber
8	Relationen mellem professionelle og forældre skal være ligeværdig
9	Professionelle og forældre skaber fælles kultur
10	Kommunikation er nøglen til forståelse
12	De grundlæggende roller i samarbejdet
12	De professionelles ansvar og rolle
12	Forældrenes rolle og ansvar
14	Faktabox – fokusgruppeinterview
15	Faktabox – dataindsamling

FORÆLDRE SOM SAMARBEJDSPARTNERE

Faktabox – historie

- Projektet udspringer af erfaringer fra udviklingsprogrammet "Et godt børneliv – et fælle ansvar" fra 2005 – 2010. Formål: Alle børn har ret til at blive inkluderet i deres lokale miljø.
- Udviklingsprogrammet viste, at forældrenes aktive medvirken spiller en central rolle for de professionelles mulighed for at udvikle og sikre inklusion i de kommunale tilbud.
- Ifølge Ballerup Kommunes inklusionsstrategi fra 2009 skal forældre i højere grad inddrages i samarbejdet med de professionelle om inklusionsopgaven i 0 – 18 års området.
- I Inklusionsstrategien blev det ligeledes meget centralt beskrevet, at der var behov for, i institutioner og skoler, at fokusere mere på det forpligtende samarbejde med forældrene i forhold til det enkelte barns trivsel, udvikling og læring samt i forhold til styrkelse af børns fællesskaber.
- Derfor indgår "Forældre som samarbejdspartnere" i den politiske Servicestrategi såvel i 2011 og 2012.
- I foråret 2011 blev der nedsat en projektledelse til at varetage opgaven.

Ballerup Kommune betragter det derfor som en fælles opgave for forældre og professionelle at skabe forudsætningerne for det enkelte barn og den samlede børnegruppens trivsel, udvikling og læring i de kommunale tilbud.

EN FÆLLES OPGAVE FOR PROFESSIONELLE OG FORÆLDRE

Forældrene er de vigtigste voksne i barnets liv. Forældrene har ansvaret for barnets opvækst og barnets basale behov, men de står ikke alene med ansvaret.

I løbet af barndommen tilbringer børn og unge meget tid i kommunale tilbud sammen med professionelle voksne, som på den måde får et medansvar for det enkelte barns trivsel, udvikling og læring. Allerede fra fødslen får familien tilbud om støtte fra sundhedsplejen og siden hen spiller bl.a. pædagoger og lærere en væsentlig rolle i barnets opvækst. Når et barn har brug for en særlig hjælp involveres fx talepædagoger, psykologer eller andre professionelle med en særlig påkrævet viden. I den del af barnets opvækst, som foregår i kommunale institutioner, deler forældre og professionelle derfor ansvaret for barnets opvækst.

Ballerup Kommune betragter det derfor som en fælles opgave for forældre og professionelle at skabe forudsætningerne for det enkelte barn og den samlede børnegrupperes trivsel, udvikling og læring i de kommunale tilbud. Forældre og professionelle går ind i samarbejdet med forskellige ansvarsroller, erfaringer og indfaldsvinkler.

Det løbende samarbejde om det enkelte barns trivsel, udvikling og læring og fællesskaberne mellem børnene er imidlertid særdeles sparsomt beskrevet rent lovgivningsmæssigt, hvad angår indsatsen i de kommunale institutioner/skoler. Hensigten med et fælles værdigrundlag for samarbejdet mellem forældre og professionelle er derfor at skabe et fælles udgangspunkt for dialogen om den fælles opgave.

VÆRDIER FOR UDVIKLING AF SAMARBEJDET MELLEM PROFESSIONELLE OG FORÆLDRE

I det følgende beskrives *fire værdier, **fællesskaber, relationer, kultur og kommunikation***, som i praksis har vist sig at være værdifulde i opbygningen af det gode samarbejde mellem professionelle og forældre.

For hver værdi er der beskrevet eksempler på spørgsmål til drøftelse og refleksion. Disse er formuleret af professionelle og forældre ud fra deres erfaringer og viden fra praksis.

Interviewguideen, som er brugt til indsamling af viden, findes bagerst i materialet.

De *fire værditemaer* er:

1. *Professionelle og forældre skaber **fællesskaber***
2. *Relationen mellem professionelle og forældre skal være ligeværdig*
3. *Professionelle og forældre skaber **fælles kultur***
4. *Kommunikation er nøglen til forståelse*

1

Professionelle og forældre skaber *fællesskaber*

I samarbejdet mellem professionelle og forældre udvikles fællesskaber, hvor parterne er sammen om at løse fælles opgaver til gavn for børnegruppen og klassens trivsel, udvikling og læring. Disse fællesskaber udvikles gennem dialog og samarbejde f.eks. i forbindelse med samtaler, forældremøder med alle forældre og professionelle, til sommerfesten, eller ved legepladsmødet, men også ved det tilfældige møde i garderoben eller på gangen i skolen.

I løsning af den fælles opgave er der en klar forventning om, at samarbejdet bygger på indbyrdes forståelse og respekt mellem professionelle og forældre og forældrene indbyrdes. Fællesskaberne og det gensidige engagement er noget, der ikke bare *er* i vores institutioner og skoler, men noget, der skal *opbygges, vedligeholdes og arbejdes med* i hverdagen. Det skal fremhæves, at de professionelle og forældrenes bidrag til fællesskaberne er forskellige, ligesom vi har forskellige grader af indflydelse på det fælles.

*Eksempel***Fællesskaber defineres på mange måder.***Udsagn:*

Forældrene har brug for, at de professionelle er tydelige og tør forventningsafstemme, så alle er klar over ansvar og roller.

Refleksion:

Er vi - som professionelle - bevidste om og tydelige på, inden for hvilke rammer forældrene kan bidrage til det betydningsfulde fællesskab?

Hvilken rolle og hvilket ansvar har forældrene på vores institution/skole?

*Eksempel***Dialog omkring måden at være fællesskab på.***Udsagn:*

Forældre oplever, at forældre med tid og overskud sætter dagsorden for, hvordan vi her i klassen/gruppen er fælles, og på hvilken måde?

Refleksion:

Hvordan sikrer vi en dialog i forældregruppen, hvor alles stemmer bliver hørt, og på hvilken måde får alle mulighed for at få indflydelse?

*Eksempel***Når enkelte børn opleves at fylde meget i gruppen.***Udsagn:*

Forældre fortæller, at åbenhed og fortællinger i forældregruppen om barnets udfordringer og dét at være i vanskeligheder skaber forståelse og viden. Det gør, at de øvrige forældre bliver en ressource for barnet i hverdagen.

Refleksion:

På hvilken måde sikrer vi, at børn i vanskeligheder bliver inkluderet af forældregruppen?

På hvilken måde skaber vi åbenhed om, at navngivne børn støttes i hverdagen og har brug for særlig positiv opmærksomhed og fleksibel deltagelse?

2

Relationen mellem professionelle og forældre skal være ligeværdig

Relationen mellem professionelle og forældre skal være ligeværdig

I Ballerup Kommune er det vigtigt, at samarbejdet bygger på ligeværdige relationer, hvor professionelle og forældres synspunkter og oplevelser tillægges værdi. Vi lægger stor vægt på, at det er den professionelles opgave og ansvar at sikre etablering af relationen.

Det forudsætter, at den professionelle i relationen med forældrene skal være bevidst om personlige holdninger og oplevelser og forholder sig professionelt til egne og forældres følelser.

Dette sker med henblik på at indgå i et respektfuldt og frugtbart samarbejde med forældrene.

Professionelle og forældre må hele tiden reflektere over, hvordan de hver især og sammen bidrager til samarbejdet.

Deres viden og erfaringer samt refleksion er nødvendig som forudsætning for kontinuerligt at udvikle, tilpasse og styrke relationen.

Eksempel

At opleve relationen professionelt.

Udsagn:

Forældre oplever, at de professionelle tilgang ofte bliver personificeret af egne holdninger og perspektiver frem for at have et fælles fagprofessionelt afsæt.

Refleksion:

Hvad har vi gjort for, at de professionelle handler og agerer med udgangspunkt i institutionens/ skolens fælles kultur og værdigrundlag?

På hvilken måde sikrer vi, at der bliver fulgt op på og givet feedback på det relationelle arbejde?

Eksempel

Den gode relation bygger på tillid.

Udsagn:

Professionelle og forældre peger på, at omdrejningspunktet for den gode relation er at udvikle og skabe tillid i samarbejdet.

Refleksion:

Hvordan arbejder vi med differentiering i samarbejdet, så forældrene oplever en anerkendelse af deres muligheder og potentialer?

Hvordan håndterer vi samarbejdet med forældre, når det opleves som særligt udfordrende parterne imellem?

3

Professionelle og forældre skaber fælles *kultur*

Kultur forstås som den viden, de betydninger og værdier, som vi deler og forhandler med hinanden i vores måde at være sammen på.

I samarbejdet mellem professionelle og forældre skabes kulturer, der former sig efter de mennesker, der er involveret, og den samtidig, vi alle er en del af. I mødet med hinanden må vi forpligte os på at udvikle og præge kulturen, så den fortsat er dynamisk, genkendelig og åben for alle.

De professionelle og forældrene skal sammen have fokus på, at forældrene indbyrdes får et betydningsfuldt fællesskab, hvor denne kultur bliver bærende for, at forældrene bidrager og er deltagende i forhold til forældremøder, arrangementer, samtaler og lignende.

*Eksempel***At opleve sig som en del af den fælles kultur.***Udsagn:*

Forældre har brug for, at opleve sig som en del af miljøet/kulturen.

Refleksion:

På hvilken måde tager vi, som ledelse og medarbejdere, ansvar for at udvikle den fælles kultur?

Hvordan sikrer vi, at forældre oplever sig som en del af miljøet i institutioner og skoler?

*Eksempel***Vigtige elementer i en imødekomende kultur.***Udsagn:*

Forældre peger på, at vi mødes i en kultur, der er præget af god stemning, hvor nærvær, imødekommenhed og sammenhold er mærkbart og tydeligt.

Refleksion:

Hvilke værdier og overvejelser ligger til grund for den kultur, vi har udviklet og skabt i vores praksis?

4

Kommunikation er nøglen til forståelse

Kommunikation er grundlæggende for alle fællesskaber. Kommunikation skaber respekt, forståelse og ligeværdighed, når parterne anerkender hinanden som personer med forskellige baggrunde, viden og erfaringer.

Vores måder at kommunikere på har mange former: det sproglige (det talte og skrevne), det kropslige (mimik og kropssprog) samt stemme og intonation (måden vi siger tingene på).

Kommunikationen mellem professionelle og forældre i Ballerup Kommune har et mangfoldigt udtryk og mange medier: Dialog og samtale omkring det enkelte barn eller en gruppe børn, telefonsamtaler, generel skriftlig information til en gruppe af forældre f.eks. på Børne- og Forældreintra, sms-beskeder og e-mails.

Hver af disse kommunikationsformer har deres egen genre og særlige form.

Valg af kommunikationsform forudsætter, at vi i vores samarbejde taler om, hvordan vi bedst kommunikerer med hinanden. Det betyder, at vi i fællesskab fastlægger måder og former, der sikrer, at alle inkluderes.

Eksempel

Vores brug af kommunikationsveje og -former er alsidige.

Udsagn:

Professionelle og forældre peger på vigtigheden af at afstemme formål, forventninger og etik i brugen af de forskellige kommunikationsformer.

Refleksion:

Hvilke overvejelser og rammer ligger til grund for vores måder at kommunikere med forældrene på?

Hvordan sikrer vi, at kommunikationsveje og -former ikke skaber eksklusion af forældre?

Eksempel

Hvad gør vi, når omgangstonen bliver ekskluderende?

Udsagn:

Professionelle og forældre har oplevelser af ekskluderende sprogbrug fx på Intra hvor kommunikationen ikke er etisk, men direkte nedsættende, ydmygende og upassende overfor børn, forældre og professionelle.

Refleksion:

Hvordan arbejder vi med og følger op på etikken i kommunikationen?

Hvordan arbejder vi med at skabe en respektfuld og anerkendende omgangstone mellem børn, forældre og professionelle?

Eksempel

Når mediet skaber afstand frem for nærvær.

Udsagn:

Forældre fortæller, at nogle kommunikationsformer er ødelæggende for etablering af relationen.

Refleksion:

Hvordan sikrer vi, at *dialogen* ikke kun sker gennem skemaer og computere, men også foregår i et samspil med nærvær?

Hvordan inddrager vi forældrene i kommunikationen/formidlingen om deres barn fx når barnet er i vanskeligheder eller ved overgang fra institution til skole?

DE GRUNDLÆGGENDE ROLLER I SAMARBEJDET

De professionelles ansvar og rolle

De professionelle er uddannet til og har ansvaret for dagligt at skabe et udviklings- og læringsmiljø for det enkelte barn og den samlede børnegruppe, så børnene trives, udvikles og lærer bedst muligt. Det kræver, at de professionelle kontinuerligt tilpasser samt løbende udvikler og fornyer deres praksis.

De professionelles tilgang til forældrene skal bygge på en åben og anerkendende tilgang, hvor forældrene oplever sig respekteret og mødt med positive forventninger. De professionelle har ansvar for kontinuerligt at informere og gå i dialog med forældrene om barnets og hele børnegruppens trivsel, udvikling og læring.

Ledelsen og de professionelle har ansvaret for at skabe et positivt afsæt for samarbejdet, herunder at lovgrundlaget for samarbejdet er kendt. De har herudover hovedansvaret for, at der udvikles tydelige rammer for, hvordan forældrene i praksis kan involvere sig og bidrage både i forhold til deres eget barn og den samlede børnegruppe.

De professionelle har et ansvar for at involvere og guide forældrene i den lokale og fælles samarbejds- og kommunikationskultur. I denne sammenhæng har lederne en særlig forpligtelse til at være tilgængelige og synlige for både professionelle og forældre.

Forældrenes rolle og ansvar

Forældrene yder gennem opdragelsen af deres børn de grundlæggende bidrag til, at barnet trives og udvikler et positivt selv-værd, som gør barnet i stand til at udvikle sig selvstændigt, udnytte sit læringspotentiale og indgå i og bidrage positivt i sociale relationer med jævnaldrende og med andre voksne i de kommunale institutioner.

Forældrene har ansvaret for, at barnets basale behov såsom omsorg, sund kost og søvn er opfyldt, så barnet er i stand til at indgå aktivt i læringsaktiviteter og de sociale miljøer i de kommunale institutioner.

Forældrene præger barnet med deres egne værdier og normer. Forældrene har samtidig ansvaret for, at deres børn lærer at respektere og værdsætte forskellighed og kan gå i dialog med mennesker, der er anderledes end dem selv. Alle forældre har et medansvar for, at alle børn deltager i fællesskaberne udenfor såvel som i de kommunale institutioner.

Forældrene har en vigtig opgave i at skabe en positiv opmærksomhed om både barnets og den samlede børnegruppes hverdag i de kommunale institutioner, så børnene oplever sammenhæng mellem normer, holdninger og regler hjemme og i institutioner. Alle forældre har et medansvar for, at forældrefællesskaber i og omkring de kommunale institutioner udvikler sig, så de bygger på deltagelse af alle familier.

Alle forældre har et medansvar for, at alle børn deltager
i fællesskaberne udenfor såvel som i de kommunale institutioner.

Faktabox – fokusgruppeinterview

Eksempel på interviewguide til fokusgruppeinterview.

Vi skal skabe refleksiv dialog ud fra det, der gør samarbejdet konstruktivt og udbytte-
rigt for professionelle og forældre.

Udgangspunktet er i highlights og værdibegreber fra de professionelle og forældrenes
fortællinger.

- **Kommunikationen med de professionelle**

Hvordan bliver vi talt med, og hvordan taler vi selv som forældre med de profes-
sionelle?

Hvad betyder kommunikationen for mig/os?

- **Relationen mellem forældre og de professionelle**

Er tillid en vigtig faktor i relationen til de professionelle? Hvordan opnår vi den
tillidsfulde relation? Hvilke faktorer skal være til stede? Hvilket ansvar har de
professionelle og hvilket ansvar er forældrenes?

- **Handlemønstre**

Hvordan bliver forældrene inddraget? Er der medindflydelse?

Bliver forældrene hørt? Hvordan bliver I hørt? Bliver I hørt og inddraget
tilstrækkeligt?

- **Stemninger**

At opleve en stemning betyder meget. Hvilken stemning kendetegner de steder I er
forældre? Hvad kendetegner en god stemning – hvornår er det mærkbart, at der
foregår noget?

- **Kultur**

Hvordan oplever jeg at blive mødt?

Oplever jeg som forældre at høre til – har mit barn denne oplevelse?

Er jeg velkommen, og må jeg deltage i hverdagen?

Faktabox – dataindsamling

- Der er foretaget en omfattende dataindsamling, hvor der indgår medarbejdere og forældre ud fra den strategi, at alle områder i kommunen er repræsenteret på tværs af tilbuddene 0-18 år.
- Medarbejdere og forældrerepræsentanter har indgået i følgende:
 - Følgegruppe, *35 deltagere*
 - Fokusgruppeinterview, professionelle, (sundhedsplejen, dagplejen, 0-5 år, BFO/skole, klub, specialområdet) *40 deltagere*
 - Fokusgruppeinterview, forældre, (sundhedsplejen, dagplejen, 0-5 år, BFO/skole, klub, specialområdet) *40 deltagere*
 - Brugerrejser, *to familier*

BALLERUP

FORÆLDRE SOM SAMARBEJDSPARTNERE 0-18 ÅR

Redaktion

Projektgruppen Forældre som samarbejdspartnere 0-18 år,
ved Sussi Maale, udviklingskonsulent og Maiken Rishøj, pædagogisk leder,
Center for skoler og institutioner.

Ballerup Kommune, maj 2013